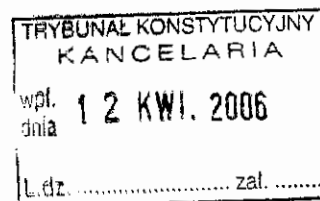

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, 12 kwietnia 2006 r.

Sygn. akt K 6/06

Trybunał Konstytucyjny

Działając na podstawie art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.), w imieniu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, przedstawiam wyjaśnienia w sprawie wniosku Naczelnej Rady Adwokackiej (sygn. akt K. 6/06) o stwierdzenie niezgodności:

- 1) całej ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze i niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 163, poz. 1361) z art. 118 ust. 3 Konstytucji w zw. z art. 34 ust. 2 pkt 5 Regulaminu Sejmu i z art. 119 ust. 1 i 2 Konstytucji,
- 2) art. 4 ust. 1a ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2002 r. Nr 123, poz. 1058 ze zm.) z art. 2 i art. 17 ust. 1 Konstytucji,
- 3) art. 1 pkt 5 lit. b ustawy powołanej w pkt 1 zmieniającego art. 58 pkt 12 lit. b ustawy powołanej w pkt 2 z art. 17 ust. 1 Konstytucji,
- 4) art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy powołanej w pkt 2 w brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 7 lit. a ustawy powołanej w pkt 1 z art. 17 ust. 1 Konstytucji,
- 5) art. 66 ust. 1a pkt 2-4 w zw. z art. 66 ust. 1b i ust. 1c ustawy powołanej w pkt 2 dodanych przez art. 1 pkt 7 lit. b ustawy powołanej w pkt 1 z art. 2 i art. 17 ust. 1 Konstytucji,
- 6) art. 75a ustawy powołanej w pkt 2 w brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 14 ustawy powołanej w pkt 1 i art. 75b-75j ustawy powołanej w pkt 2 dodanych przez art. 1 pkt 15 ustawy powołanej w pkt 1 z art. 17 ust. 1 Konstytucji,
- 7) art. 78 ustawy powołanej w pkt 2 w brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 19 ustawy powołanej w pkt 1 i art. 78a-78i ustawy powołanej w pkt 2 dodanych przez art. 1 pkt 20 ustawy powołanej w pkt 1 z art. 2 i art. 17 ust. 1 Konstytucji,
- 8) art. 5 ustawy powołanej w pkt 1 w części dotyczącej aplikantów adwokackich z art. 2 i art. 32 ust. 1 Konstytucji,
- 9) art. 6 i art. 10 ustawy powołanej w pkt 1 z art. 2 Konstytucji,
- 10) art. 10 ustawy powołanej w pkt 1 z art. 2 Konstytucji.

W związku z przedmiotowym wnioskiem przedstawiam następujące stanowisko:

- w zakresie pkt 1 umorzyć postępowanie na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym w związku z niedopuszczalnością wydania orzeczenia,

- zaskarżone przez Wnioskodawczynię przepisy ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze i niektórych innych ustaw i ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze są zgodne z powołanymi we wniosku przepisami Konstytucji.

UZASADNIENIE

I

1) Naczelna Rada Adwokacka (NRA) domaga się uznania ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze i niektórych innych ustaw, zwanej dalej „ustawą nowelizującą”, za niezgodną w całości z art. 118 ust. 3 Konstytucji w zw. z art. 34 ust. 2 pkt 5 Regulaminu Sejmu RP i z art. 119 ust. 1 i 2 Konstytucji. Wnioskodawczyni uważa, że projektodawcy ustawy nowelizującej nie przedstawili skutków finansowych wykonania ustawy, oraz że ustawa została uchwalona z naruszeniem procedury legislacyjnej.

Pierwsza wątpliwość, która nasuwa się w związku z wnioskiem Naczelnej Rady Adwokackiej to ta czy Wnioskodawczyni posiada legitymację procesową do występowania z wnioskiem o stwierdzenie niezgodności całej ustawy nowelizującej.

Wyliczenie podmiotów, które mogą wystąpić z wnioskiem w sprawach, o których jest mowa w art. 188 Konstytucji, zawiera art. 191 ust. 1 Konstytucji. Przepis ten stanowi, że z wnioskiem do Trybunału Konstytucyjnego mogą wystąpić m.in. organizacje zawodowe (art. 191 ust. 1 pkt 4 Konstytucji). Nie ulega wątpliwości, że samorząd adwokacki mieści się w pojęciu „organizacja zawodowa”. Ale legitymacja podmiotów, o których mowa w tym przepisie, jest znacznie ograniczona. Ograniczenie to wynika z art. 191 ust. 2 Konstytucji stanowiącego, że z wnioskiem mogą wystąpić te organizacje tylko wtedy „jeżeli akt normatywny dotyczy spraw objętych ich zakresem działania”.

Zgodnie z ustaloną linią orzecznictwa TK muszą być spełnione łącznie dwie przesłanki dla ważności legitymacji procesowej w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym, a pojęcie „spraw objętych zakresem działania” musi być wykładane w sposób ścisły, co oznacza, że przepisy zakwestionowane we wniosku do Trybunału Konstytucyjnego nie tylko muszą w rzeczywistości znaleźć zastosowanie w stosunku do wnioskodawcy, ale muszą także dotyczyć działalności stanowiącej realizację jego konstytucyjnie, ustawowo lub statutowo określonych zadań. Jak stwierdził Trybunał Konstytucyjny w postanowieniu z dnia 20 marca 2002 r. (sygn. akt K 42/01) podmioty wskazane w art. 191 ust. 1 pkt 3-5 Konstytucji nie są upoważnione do inicjowania kontroli konstytucyjnej w sprawach ogólnopaństwowych lub ogólnospołecznych albo kręgu osób szerszego, aniżeli reprezentowane przez ten podmiot. Legitymacja procesowa ogólnokrajowych władz organizacji zawodowych, w tym samorządów zawodowych, może dotyczyć tylko spraw związanych z wykonywaniem określonego zawodu.

Reasumując, zdaniem Sejmu, Naczelna Rada Adwokacka nie posiada legitymacji do występowania z wnioskiem dotyczącym całej ustawy nowelizującej, ponieważ ustawa ta zawiera także przepisy odnoszące się do samorządu radcowskiego i notarialnego. Art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze, „zwanej dalej „ustawą”, stanowiący że adwokatura powołana jest m.in. do współdziałania w ochronie praw i wolności obywatelskich oraz w kształtowaniu i stosowaniu prawa, w świetle orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego nie jest

wystarczającą podstawą do wystąpienia z wnioskiem o stwierdzenie niezgodności całej ustawy nowelizującej z Konstytucją.

II

Przed przejściem do szczegółowego ustosunkowania się do zarzutów zawartych we wniosku chciałbym przedstawić kilka uwag związanych z ratio legis ustawy.

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy nowelizującej zawarty w druku nr 1694 był konsekwencją przemian społecznych, jakie miały miejsce w naszym kraju. Rozwiązania obowiązujące przed wejściem w życie ustawy nowelizującej ograniczały wolność wykonywania zawodów prawniczych przekazując korporacjom całokształt spraw związanych z regulowaniem zasad działania samorządu zawodowego. To rozwiązanie sprawdziło się tylko częściowo, a jedną z jego słabości stało się umocnienie różnych form patologii w procesie przyjmowania nowych członków do korporacji. Ograniczenie ustanowionej w art. 65 Konstytucji wolności wyboru i wykonywania zawodu jest konstytucyjnie dopuszczalne tylko wówczas gdy jest konieczne w demokratycznym państwie.

Obowiązujące zasady dostępu do zawodów prawniczych spotykały się z szeroką krytyką opinii publicznej. Krytyka ta została potwierdzona w badaniach opinii społecznej przeprowadzonych przez Centrum Badania Opinii Społecznej. W komunikacie z badań opublikowanym w kwietniu 2004 r. stwierdzono, że:

- pojęcie „zawodu zaufania publicznego” kojarzy się Polakom przede wszystkim z zawodem wymagającym od wykonujących go osób specjalnych standardów etycznych, moralnych oraz wysokiej jakości usług, ale obowiązkowa przynależność do korporacji zawodowych nie jest, w opinii publicznej, immanentną cechą tego typu zawodów,
- opinia publiczna przychyliła się do postulatu ograniczenia kompetencji samorządów zawodowych i możliwie jak najszerszego nadzorowania ich działalności przez organy administracji rządowej,
- w społeczeństwie przeważają opinie o konieczności ograniczenia uprawnień samorządów w kwestii określenia zasad deontologii zawodowej, przygotowania kandydatów do wykonywania zawodu zaufania publicznego, decydowania o dopuszczaniu do jego wykonywania oraz kontroli i oceny sposobu jego wykonywania.

Uchwalona ustawa nowelizująca wprowadziła do polskiego systemu prawnego rozwiązania konieczne w demokratycznym państwie prawnym. Obowiązkiem ustawodawcy było stworzenie rozwiązań prawnych chroniących interes publiczny w procesie wykonywania zawodów prawniczych, w tym także wstępowania do tych zawodów. Ustawodawca, ponosząc odpowiedzialność przed wyborcami, powinien określić, na czym polega interes publiczny w danej dziedzinie i jakie rozwiązania instytucjonalne służą zabezpieczeniu tego interesu. Z pewnością nie jest zgodne z Konstytucją określanie interesu publicznego -rozumianego jako dobro wspólne - przez korporacje prawnicze bez udziału władz publicznych, które ponoszą odpowiedzialność za to, aby korporacje działały w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony. Te postulaty realizują rozwiązania przyjęte w ustawie nowelizującej, co wskazuje na ich zgodność z Konstytucją.

III

Przechodząc do szczegółowych zarzutów zawartych we wniosku przedstawiam następujące wyjaśnienia:

2) Wnioskodawczynie zarzuca art. 4 ust. 1a ustawy, który upoważnia osoby posiadające wyższe wykształcenie prawnicze, a nie będące adwokatami, do świadczenia pomocy prawnej, z wyjątkiem zastępstwa procesowego, niezgodność z Konstytucją przez to, że narusza zasady przyzwoitej legislacji (art. 2 Konstytucji – Rzeczpospolita jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej) oraz wyłącza osoby, o których mowa w tym przepisie, „spod pieczy, którą samorząd adwokacki sprawuje nad należyтым wykonywaniem zawodu zaufania publicznego” (art. 17 ust. 1 Konstytucji – W drodze ustawy można tworzyć samorzady zawodowe, reprezentujące osoby wykonujące zawody zaufania publicznego i sprawujące pieczę nad należyтым wykonywaniem tych zawodów w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony).

Zdaniem NRA przyjęte w ustawie rozwiązanie „pozwalające na świadczenie pomocy prawnej osobom nie należącym do korporacji zawodowej, które marginalizuje rolę samorządów zawodowych w zakresie usług prawniczych”, narusza art. 17 ust. 1 Konstytucji. W opinii Sejmu powołanie art. 17 ust. 1 Konstytucji jako wzorca konstytucyjnego jest całkowicie chybione. Art. 17 ust. 1 Konstytucji, jak sama Wnioskodawczynie szeroko przestawiła w uzasadnieniu, upoważnia korporację adwokacką do sprawowania należytej pieczy nad osobami wykonującymi zawód adwokata. Osoby świadczące pomoc prawną nie wykonują zawodu zaufania publicznego i nie należą do korporacji prawniczych. U podstaw wprowadzenia tego przepisu leżała konieczność unormowania sytuacji już istniejącej. Tego rodzaju działalność była prowadzona, a przepisy ustaw korporacyjnych nie pozwalały na wskazanie jakiego rodzaju działalność albo jakie czynności wchodzące w ramy szeroko rozumianych świadczeń prawniczych są zastrzeżone dla zawodu radcy prawnego lub adwokata.

W wielu dyskusjach podnoszona była i nadal jest kwestia osób, które nie mogą korzystać z pomocy prawnej świadczonej przez adwokatów ze względu na swoją sytuację finansową. Jak stwierdził Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 26 listopada 2003 r. (sygn. akt SK 22/02) „nie można też tracić z pola widzenia potrzeb związanych z zapewnieniem nieodpłatnej pomocy prawnej tym grupom społecznym, których nie stać na opłacanie radcy prawnego lub adwokata.”

W swoim orzecznictwie Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że bez wątplenia istnieją takie sfery pomocy prawnej, które powinny być zarezerwowane dla adwokatów i radców prawnych, albo powinny być zarezerwowane dla profesjonalnych podmiotów podlegających szczególnemu trybowi weryfikacji i związanej z tym odpowiedzialności (np. rzecznicy patentowi), ale poza sferą profesjonalnej działalności adwokatów i radców prawnych istnieje szereg innych obszarów związanych ze świadczeniem pomocy prawnej. Ustawodawca uznał, że mogą być one wykonywane przez osoby posiadające wyższe wykształcenie prawnicze. Tym bardziej, jak była o tym mowa wyżej, wiele z tych osób ze względu na ograniczenia w dostępie do zawodów prawniczych nie mogła uzyskać uprawnień adwokata lub radcy prawnego. W powołanym już wyroku z dnia 26 listopada 2003 r. Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że do ustawodawcy należy określenie jakie działania z zakresu pomocy prawnej, poza sferą szerzej rozumianej reprezentacji procesowej,

wymagają posiadania najwyższych kwalifikacji zawodowych, połączonych z tytułem adwokata lub radcy prawnego.

Zaskarżony przepis nie narusza standardów przyzwoitej legislacji, rozumianych przez Wnioskodawczynię jako „zaprzeczające celowi, dla którego ustawa została stworzona.”

3) NRA stoi na stanowisku, że pozbawienie samorządu adwokackiego prawa do określenia zasad składania egzaminu adwokackiego (art. 1 pkt 5 lit. b ustawy nowelizującej) narusza uprawnienie samorządu adwokackiego w zakresie sprawowania pieczy nad zawodem zaufania publicznego (art. 17 ust. 1 Konstytucji). Rozwiązanie to jest konsekwencją przyjęcia przez ustawodawcę postanowień związanych z przeprowadzaniem egzaminu konkursowego na aplikację adwokacką i egzaminu zawodowego. Odniosę się do tego zarzutu przy pkt 6 i 7.

4) Następny zarzut niekonstytucyjności odnosi się do art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy. Przepis ten zezwala osobom, które zdały egzamin sędziowski, prokuratorski, radcowski lub notarialny wystąpić z wnioskiem o wpis na listę adwokatów bez konieczności odbycia aplikacji adwokackiej i złożenia egzaminu adwokackiego. Zdaniem Wnioskodawczyni takie rozwiązanie jest niezgodne z art. 17 ust. 1 Konstytucji przez to, że narusza uprawnienia samorządu adwokackiego w zakresie sprawowania pieczy nad zawodem zaufania publicznego w ten sposób, że umożliwia wykonywanie zawodu adwokata także osobom, które nie wykonywały nigdy żadnego zawodu prawniczego.

Art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy otwiera swobodny dostęp do korporacji adwokackiej także osobom, które zdały egzamin sędziowski, prokuratorski, notarialny albo radcowski, ale nigdy nie wykonywały zawodu prawniczego. Zdaniem NRA oznacza to konieczność przyjmowania do korporacji adwokackiej także takich osób, które nie tylko nie miały nigdy nic wspólnego z adwokaturą, nie miały kontaktu z praktyką stosowania prawa, ale także „nie nadawały się do wykonywania innych zawodów prawniczych.”

Wnioskodawczyni podkreśla także asymetrię przyjętych rozwiązań polegającą na tym, że aplikanci adwokaccy po złożonym z wynikiem pozytywnym egzaminie adwokackim nie są automatycznie przyjmowani do korporacji sędziowskiej i prokuratorskiej.

Zdaniem Sejmu rozwiązanie to nie narusza art. 17 ust. 1 Konstytucji. Osoby, które ubiegają się o wpis na listę adwokatów, muszą spełniać warunki określone w art. 65 ustawy. Ustawodawca uzależnił prawo wykonywania zawodu adwokata od spełnienia przez kandydata do wykonywania tego zawodu określonych warunków dotyczących nie tylko kwalifikacji zawodowych, ale także moralnych. To okręgowa rada adwokacka podejmuje uchwałę w sprawie wpisu na listę adwokatów. A więc zarzut, że do wykonywania zawodu adwokata dopuszczane są osoby, które nie są poddawane weryfikacji ze strony samorządu „na jakimkolwiek etapie”, i przez co naruszony jest art. 17 ust. 1 Konstytucji, jest nieuprawniony.

Ratio legis tych rozwiązań polegało na umożliwieniu osobom, które ukończyły aplikację sędziowską albo prokuratorską złożonym z wynikiem pozytywnym egzaminem zawodowym, a nie otrzymały etatu w sądownictwie albo prokuraturze, ze względu na zbyt małe środki przekazywane przez Państwo na potrzeby sądownictwa i prokuratury, wykonywania innego zawodu prawniczego.

5) Kolejny zarzut odnosi się do art. 66 ust. 1a pkt 2-4 w zw. z art. 66 ust. 1b i 1c ustawy. Na mocy tych przepisów zwolnione z obowiązku odbycia aplikacji adwokackiej są osoby, które po ukończeniu wyższych studiów prawniczych były zatrudnione na podstawie umowy o pracę, albo wykonywały osobiście w sposób ciągły usługi polegające na stosowaniu lub tworzeniu prawa albo prowadziły działalność gospodarczą obejmującą świadczenie pomocy prawnej przez okres co najmniej 5 lat w okresie nie dłuższym niż 8 lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu adwokackiego. Zdaniem Wnioskodawczyni przepisy te są niezgodne z art. 2 Konstytucji przez to, że naruszają zasady przyzwoitej legislacji, oraz z art. 17 ust. 1 Konstytucji przez to, że naruszają uprawnienia samorządu adwokackiego w zakresie sprawowania pieczy nad zawodem zaufania publicznego pozbawiając samorząd uprawnień do weryfikacji przydatności do zawodu.

Wnioskodawczyni zarzuca tym przepisom, że zawierają nieostre pojęcia, które uniemożliwiają precyzyjne określenie kręgu osób korzystających z prawa do przystąpienia do egzaminu zawodowego oraz dokumentów, które te osoby muszą przedstawić. Kwestia dokumentów jest uregulowana w art. 78a ust. 4 ustawy i w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 grudnia 2005 r. w sprawie powoływania i odwoływania członków komisji egzaminacyjnej do spraw aplikacji adwokackiej oraz szczegółowego trybu i sposobu przeprowadzania egzaminu konkursowego i adwokackiego (Dz. U. Nr 258, poz. 2160).

Odnosnie zarzutu niezgodności tych przepisów z art. 17 ust. 1 Konstytucji aktualne pozostają wyjaśnienia odnośnie zarzutów zawartych w pkt 4.

Ustawodawca uchwalając te przepisy uznał, że należy osobom posiadającym wyższe wykształcenie prawnicze i spełniającym określone w ustawie warunki umożliwić pozaaplikacyjną drogę do zawodu adwokata. Ponadto osoby, o których mowa w tych przepisach, poddają się procedurze egzaminu zawodowego, do którego muszą przygotować się samodzielnie, co - jak się wydaje - będzie wymagało od tych osób o wiele większego wysiłku niż od osób, które biorą udział w zajęciach aplikacyjnych.

Poniżej przedstawiam wyjaśnienia odnośnie zarzutów zawartych w pkt 3, 6 i 7 wniosku:

6) Art. 75a-75j ustawy zawierają postanowienia odnoszące się do egzaminu konkursowego na aplikację adwokacką. Zdaniem NRA przepisy te naruszają art. 17 ust. 1 Konstytucji przez to, że odbierając samorządowi adwokackiemu uprawnienia do przeprowadzania konkursu na aplikację adwokacką naruszają uprawnienia samorządu adwokackiego w zakresie sprawowania pieczy nad zawodem zaufania publicznego.

7) Kolejna grupa przepisów zaskarżona przez NRA statuuje egzamin adwokacki (art. 78-78i ustawy). Zdaniem NRA przepisy te naruszają art. 17 ust. 1 Konstytucji przez to, że odbierając samorządowi adwokackiemu uprawnienia do przeprowadzania egzaminu adwokackiego naruszają uprawnienia samorządu adwokackiego w zakresie sprawowania pieczy nad zawodem zaufania publicznego, oraz art. 2 Konstytucji przez to, że naruszają zasady przyzwoitej legislacji.

Zdaniem NRA ustawa nowelizująca pozbawiając samorząd adwokacki faktycznego wpływu na nabór kandydatów na aplikację adwokacką prawa do określania zasad egzaminu adwokackiego, oraz prawa do przeprowadzenia egzaminu adwokackiego narusza istotę nadzoru i pieczy nad zawodami zaufania publicznego.

Nie można zgodzić się z tymi zarzutami. Art. 17 ust. 1 Konstytucji - jak już była o tym mowa - stanowi, że w drodze ustawy można tworzyć samorządy zawodowe, reprezentujące osoby wykonujące zawody zaufania publicznego i sprawujące pieczę nad należyтым wykonywaniem tych zawodów w granicach interesu publicznego. Przepis ten został poddany interpretacji Trybunału Konstytucyjnego, m.in. w wyroku z dnia 18 lutego 2004 r. (sygn. akt P 21/02). W demokratycznym państwie prawnym kryteria merytoryczne określające granice ingerowania przez samorządy zawodowe reprezentujące osoby wykonujące zawody zaufania publicznego w sfery objęte wolnością wyboru zawodu (art. 65 Konstytucji) powinny być określone w aktach prawa powszechnie obowiązującego. Dotyczy to także kandydatów na aplikantów. Tylko akty prawne powszechnie obowiązujące (przede wszystkim ustawy) spełniają wymogi dostatecznej przejrzystości unormowań i odpowiadają wymogowi poddania otwarcia procesu ich tworzenia kontroli obywateli. W ocenie Trybunału Konstytucyjnego nieodzowność ustawowego określenia zasad naboru na aplikację wynika z tego, że jedynie akty prawne powszechnie wiążące stanowią jedyne źródło: stanowiące podstawę dla decyzji indywidualnych o prawach i wolnościach jednostek, przebiegu (trybu odbywania) aplikacji, a w szczególności kryteriów oceny i wpływu wyniku konkursu na decyzję o wpisie na listę aplikantów.

Ustawowa regulacja zasad naboru na aplikacje jest konieczna ponieważ czyni zadość dyrektywie dostatecznej stabilności unormowań prawnych, która stanowi pochodną zasad demokratycznego państwa prawa.

Art. 17 ust. 1 Konstytucji regulując „pieczę nad należyтым wykonywaniem zawodu”, nie upoważnia samorządów zawodowych do ingerowania w sferę wolności „wyboru zawodu”. Kandydaci na aplikantów, a także aplikanci adwokaccy nie są jeszcze osobami „wykonującymi zawody zaufania publicznego”, i nie pozostają w związku z tym w zasięgu organizacyjnej podległości samorządom zawodowym, zrzeszającym „osoby wykonujące zawody”. W opinii Sejmu kwestia „dopływu do zawodu” nie mieści się w kompetencji zawartej w art. 17 ust. 1 Konstytucji. Ustawowe uregulowanie procedury naboru na aplikację i egzaminu zawodowego nie jest niezgodne z konstytucyjnymi zasadami samorządności. Analiza różnych rozwiązań dotyczących naboru do zawodów zaufania publicznego, zawartych w obowiązujących ustawach o poszczególnych zawodach zaufania publicznego, pokazuje, że egzamin na aplikację albo egzamin zawodowy jest indyferentny konstytucyjnie. Można posłużyć się tu dwoma przykładami. Na listę doradców podatkowych wpisuje się osobę fizyczną, jeżeli złożyła z wynikiem pozytywnym egzamin na doradcę podatkowego przed Państwową Komisją Egzaminacyjną. Komisja ta składa się także z przedstawicieli korporacji. Wszyscy członkowie komisji są powoływani i odwoływani przez Ministra Finansów. Minister Finansów powołuje przewodniczącego komisji. Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o doradztwie podatkowym (Dz. U. z 2002 r. Nr 9, poz. 86 ze zm.) zawiera także delegację dla ministra do uregulowania w rozporządzeniu, po zasięgnięciu opinii samorządu zawodowego, regulaminu przeprowadzania egzaminu na doradcę podatkowego.

Podobna procedura obowiązuje w przypadku zawodu lekarza. Okręgowa Rada Lekarska przyznaje prawo wykonywania zawodu osobie, która złożyła z wynikiem pozytywnym państwowy egzamin kończący staż podyplomowy. Zatem w przypadku tych zawodów zaufania publicznego ustawa nie przewiduje egzaminów korporacyjnych dopuszczających kandydata do wykonywania zawodu doradcy podatkowego lub lekarza. W przypadku obu tych korporacji istnieje ustawy obowiązek złożenia egzaminu państwowego. Mimo to ustawy te cieszą się

domniemaniem zgodności z Konstytucją, a więc także domniemaniem zgodności z art. 17 ust. 1 Konstytucji.

8) Art. 5 ustawy nowelizującej w części dotyczącej aplikantów adwokackich narusza zdaniem Wnioskodawczyni art. 2, a także art. 32 ust. 1 Konstytucji, w którym zawarta jest zasada równości wobec prawa przez to, że odmiennie traktuje osoby będące w tej samej sytuacji prawnej.

Zdaniem NRA przepis ten narusza art. 32 ust. 1 Konstytucji ponieważ odmiennie traktuje osoby będące w tożsamej sytuacji prawnej, tzn. odmiennie traktuje osoby, które rozpoczęły aplikację adwokacką w 2002 r., ale których egzamin zawodowy nie przypada w 2005 r.

W opinii Sejmu zarzut ten jest nieuprawniony. Art. 5 ustawy nowelizującej stanowiący, że aplikanci adwokaccy, których termin egzaminu zawodowego przypada w 2005 r., przystępują do egzaminu zawodowego na dotychczasowych zasadach w należyty sposób normuje sytuację tych osób pozostając w zgodzie z zasadą zaufania do prawa. Ustawodawca w sposób jasny wyznaczył cezurę czasową. Uprawnienie do przyjęcia takiego rozwiązania mieści się w swobodzie ustawodawczej Sejmu. Zarzut naruszenia konstytucyjnej zasady równości nie ma w przedmiotowej sytuacji zastosowania.

9) Art. 6 i art. 10 ustawy nowelizującej zdaniem NRA naruszają art. 2 Konstytucji (zasady przyzwoitej legislacji) przez to, że odmiennie regulują datę stosowania przepisu art. 75a ustawy.

Zgodnie z art. 10 ustawy nowelizującej art. 75a ust. 1, 2, 4 i 5 wszedł w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia tak jak cała ustawa nowelizująca ale z uwagą, że będzie stosowany od dnia 1 stycznia 2006 r. Natomiast art. 6 ust. 27 ustawy nowelizującej stanowi, że w 2005 r. do przeprowadzenia egzaminu konkursowego na aplikację adwokacką stosuje się odpowiednio art. 75a ust. 3, który wszedł w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia (czyli 11 września 2005 r.). A więc nie ma tu sprzeczności zarzucanej przez Wnioskodawczynię.

Sejm odnosi się w swoim stanowisku do zarzutów przedstawionych w petitum wniosku w pkt 9, pomijając zarzuty przedstawione na str. 20 wniosku, gdzie w uzasadnieniu zarzutów zawartych w pkt 9 wniosku NRA zawarła przede wszystkim rozważania dotyczące zakresu uprawnień Ministra Sprawiedliwości w zakresie postępowania konkursowego oraz dotyczące *vacatio legis*, bez związku ze sformułowaniem w pkt 9 zarzutem.

10) Zdaniem NRA art. 10 ustawy nowelizującej jest niezgodny z art. 2 Konstytucji przez to, że aplikanci adwokaccy, którzy rozpoczęli aplikację przed dniem wejścia w życie ustawy, zobowiązani są do ponoszenia opłat za aplikację według zasad określonych w art. 76b ustawy, przez co naruszone zostały zasada ochrony praw nabytych oraz zasady przyzwoitej legislacji.

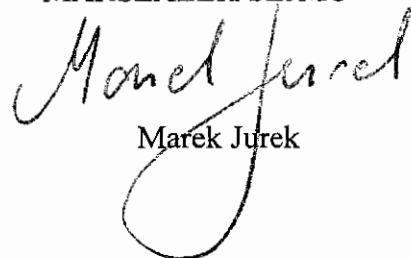
Zarzut swój NRA uzasadnia w ten sposób, że z chwilą wejścia w życie ustawy nowelizującej aplikanci będący w trakcie aplikacji będą zobowiązani do uiszczania opłaty wynikającej z art. 76b ustawy, do czego nie byli zobowiązani na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej.

Należy się zgodzić z NRA, że w ustawie brak jest przepisów przejściowych, które regulowałyby kwestię odpłatności za odbywanie aplikacji aplikantów będących w trakcie odbywania aplikacji, ale - w opinii Sejmu - zarzut naruszenia zasady ochrony praw nabytych jest nieuprawniony. Zasada ta - jak wynika z bogatego

orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego - nie ma charakteru bezwzględnego. Dopuszczalne jest ograniczenie lub znoszenie praw nabytych w razie kolizji wartości znajdujących się u podstaw tej zasady z innymi wartościami konstytucyjnymi. Przepis art. 76b ustawy jest częścią przepisów składających się na zmianę uregulowań odnoszących się do odbywania aplikacji adwokackiej. I tak patron może zatrudnić aplikanta na podstawie stosunku pracy (art. 76a ust. 1 ustawy), aplikantowi przysługuje zwolnienie z pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia w celu uczestniczenia w zajęciach aplikacyjnych. Ustawa dopuszcza także możliwość zwolnienia aplikanta z całości lub części opłaty przez okręgową radę adwokacką.

Z tych wszystkich względów wnoszę jak na wstępie.

MARSZAŁEK SEJMU

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Marek Jurek', written in a cursive style. The signature is positioned above the printed name 'Marek Jurek'.

Marek Jurek